

PŘEDDŮCHODY – DÁVKY ZE III. PILÍŘE

Původně se mělo jedna o prostředek umožňující výhodný odchod do předčasného důchodu lidem pracujícím v těžkých a namáhavých profesích. Dnes už projekt zahrnuje všechny zaměstnance bez rozdílu. Jedná se o takzvané předdůchody. V jakém stavu se vládní návrh zákona nachází a co je jeho obsahem, jsme se zeptali **Radka Urbana, náměstka ministra financí**.

Předdůchody mají umožnit lidem odchod do předčasné penze za lepších podmínek než nyní. Nahradí vládou zamýšlený předdůchod současný takzvaný předčasný důchod, nebo budou obě formy existovat současně? V čem spočívají ony „lepší podmínky“?

Od samého počátku projednávání možnosti zavedení důchodového zabezpečení osob ve věku blízkém důchodovému věku bylo rozhodnuto, že tato problematika musí být řešena mimo průběžný I. pilíř důchodového systému. Nelze tedy systém takzvaných předdůchodů zaměňovat s takzvaným předčasným důchodem, jak jej známe ve stávajícím I. pilíři.

Nicméně, volba předčasného důchodu podle zákona o důchodovém pojištění má negativní dopady na výši důchodových nároků z I. pilíře. Stejně tak negativní dopady na výši těchto důchodových nároků má situace, kdy osoba není výdělečně činná, a nebo je výdělečně činná jen na „částečný úvazek“.

Smyslem úpravy dávek ze III. pilíře je umožnit, aby osoby ve věku blízkém důchodovému (nejdříve 5 let před dosažením věku, který je potřebný pro vznik nároku na starobní důchod stanovený podle § 32 zákona o důchodovém pojištění) nemusely zvolit předčasný důchod, který by měl za následek krácení jejich důchodových nároků, ale aby zároveň nezůstaly bez prostředků v období, které je pro ně z hlediska možnosti jejich uplatnění na trhu práce obtížné. Nárok na dávky ze III. pilíře, konkrétně na

- výplatu starobní penze na určenou dobu,
- úhrady jednorázového pojistného pro doživotní penzi nebo
- úhrady jednorázového pojistného pro penzi na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší důchodu

vznikne dosažením věku účastníka, který je o pět let nižší než věk potřebný pro vznik nároku na starobní důchod podle zákona o důchodovém pojištění.

Výjimku tvoří jednorázové vyrovnání, na které vznikne nárok až dosažením důchodového věku podle zákona o důchodovém pojištění. Pro vznik nároku na jednorázové vyrovnání byla zvolena podmínka dosažení jiné věkové hranice než u penzí, a to z důvodu naplnění cíle zákona, na základě něhož mají vznikat nároky na dávky, které by měly být vypláceny podle individuálního uvážení a potřeb účastníka po určité období před dosažením důchodového věku, nebo od určitého období před dosažením důchodového věku, kdy lze předpokládat ztíženou uplatnitelnost účastníka na trhu práce, případně jiné životní obtíže. Navrhované řešení by také umožňovalo kombinaci dávek, která je již ve stávajícím návrhu obsažena, neboli účastník by mohl zvolit výplatu penze jen z části svých prostředků, kterou si sám určí, a zbývající část by čerpal formou vybrané dávky po dosažení důchodového věku. Vzhledem k navrhovaným navazujícím dopadům do systému důchodového pojištění a zdravotního pojištění bude muset účastník při případné volbě kombinace zvážit, zda ovšem splní nebo nesplní podmínky dané zákonem pro přiznání doby pobírání tzv. předdůchodu jako vyloučené doby pro účely důchodového pojištění a zařazení do kategorie státních pojištěnců pro účely zdravotního pojištění (viz níže). Má-li dávka ze III. pilíře naplňovat výše uvedený smysl a účel zákona o doplňkovém penzijním spoření, je potřeba zajistit, aby doba pobírání této dávky neměla negativní vliv na výši důchodových nároků z I. pilíře. Proto byla zvolena varianta, že období, kdy účastník bude pobírat dávku ze III. pilíře, bude pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu v systému důchodového pojištění při splnění určitých podmínek (viz níže) považováno za vyloučenou dobu, a to až do dne dosažení důchodového věku, čímž bude zajištěno zachování výše důchodových nároků z I. pilíře po dosažení důchodového věku.

Zároveň je nutné zajistit zdravotní pojištění příjemců dávek ze III. pilíře. V tomto ohledu se navrhuje, že v období pobírání těchto dávek budou účastníci považováni za státní pojištěnce.

Uvedené výhody v systému důchodového pojištění a veřejného zdravotního pojištění však budou mít jen ti příjemci dávek, jejichž dávka z doplňkového penzijního spoření bude splňovat následující podmínky:

- jednotlivá splátka bude muset dosahovat výše alespoň 30 % průměrné mzdy,
- výplata splátek bude sjednána v neklesající výši,
- dávka bude vyplácena měsíčně bez možnosti výplatu přerušit nebo pozastavit a
- výplata bude rozvržena tak, aby skončila nejdříve dosažením věku příjemce potřebného pro vznik nároku na starobní důchod podle zákona o důchodovém pojištění.

Samozřejmě není vyloučeno, aby účastníci po splnění zákonných podmínek čerпали dávky z doplňkového penzijního spoření, které by nespĺňovaly výše uvedené parametry. Nicméně tito účastníci by nemohli využít výhody v systému důchodového pojištění (vyloučená doba) a veřejného zdravotního pojištění (státní pojištěnci).

Požádat o předdůchod bude možné, bude-li žadatel mít naspořeny dostatečné prostředky. Kromě penzijního připojištění zaměstnanců je mají tvořit i příspěvky zaměstnavatelů? Pro zaměstnavatele bude toto spoření pro zaměstnance povinné?

Prostředky, ze kterých bude možné poskytovat dávky ze III. pilíře, budou zahrnovat veškeré příspěvky účastníka do účastnických fondů, státní příspěvky, příspěvky zaměstnavatele a jejich zhodnocení.

Za účelem naspoření dostatečného množství prostředků na účtech účastníků budou k vyšším úložkám motivováni jak účastníci, tak zaměstnavatelé, a to formou státního příspěvku (jen k příspěvkům účastníků) a daňového zvýhodnění. Příspěvek zaměstnavatele bude nově osvobozen od daně z příjmu do výše 30 000 Kč za rok (oproti současnému limitu 24 000 Kč za rok), a to pro všechny zaměstnance.

Zaměstnavatele samozřejmě nelze k vyšším příspěvkům pro své zaměstnance nutit, lze je jen motivovat formou daňového zvýhodnění. Zavázat se k přispívání nicméně mohou na základě kolektivní smlouvy nebo vnitřním předpisem. Právě zvýšení limitu pro osvobození příspěvku zaměstnavatele od daně z příjmu má otevřít širší prostor pro kolektivní vyjednávání či ochotu zaměstnavatele zavázat se k přispívání.

Zdravotní a sociální pojištění bude za „předdůchodce“ platit stát. Budou mít tito lidé možnost příjvíděku?

Ano, pobírání dávek ze systému doplňkového penzijního spoření výdělečnou činnost nevylučuje. Pokud má účastník dostatečné příjmy, je na jeho zvážení, zda využije dávek ze systému doplňkového penzijního spoření. Pokud tyto dávky splňují požadované parametry, pak může požívat i výhod hodnocení doby pobírání těchto dávek jako vyloučené doby a placení zdravotního pojištění státem.

Nicméně smyslem tzv. předdůchodů ze III. pilíře je zabezpečit příjem osob, které nejsou výdělečně činné, a nebo jen v omezeném rozsahu.

Příjemci dávek, kteří jsou zároveň výdělečně činní, budou mít rovněž možnost volby mezi hodnocením doby pobírání „předdůchodů“ jako vyloučené doby nebo hodnocením vyměřovacích základů z titulu případné výdělečné činnosti.